

4. Про призначення грантів Президента України молодим діячам у галузі театрального, музичного, образотворчого мистецтва, а також молодим письменникам і майстрам народного мистецтва для створення і реалізації творчих проєктів: розпорядження Президента України №58/2019-рп : веб-сайт. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/582019-rp-27337> (дата звернення 07.11.2020 р.)

5. Про призначення стипендій Президента України для молодих майстрів народного мистецтва на 2019 рік: указ Президента України №209/2019 : веб-сайт. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/2092019-26778> (дата звернення 17.11.2020 р.)

6. Статут Співки майстрів народного мистецтва України : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/154-90-п#Text> (02.11.2020 р.)

УДК 023:614.46

С. В. Назар'єва
/ м. Маріуполь /

ОРГАНІЗАЦІЯ ВІДДАЛЕНОЇ РОБОТИ В НАУКОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ МДУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Основою керованості сталого розвитку є системний підхід та використання інформаційних технологій. Інформаційне суспільство стало новим етапом розвитку людства, для якого характерним є домінування інформації, інформаційної продукції, інформаційних технологій та комунікацій [2]. У 1973 році Jack Nilles розпочав дослідження «віддаленої роботи» (telework) як роботи вдома з використанням інформаційних технологій і телекомунікацій [1]. На початку ХХ-го століття віртуальний офіс і дистанційний режим роботи стали звичним явищем, а в умовах пандемії Covid-19 - тотальною необхідністю.

Ще до цього часу НБ МДУ активно впроваджувала інформаційні технології, надавала такі цифрові послуги, як доступ через сайт наукової бібліотеки до системи електронних ресурсів, онлайн-консультування за допомогою різних сервісів, проведення онлайн-заходів освітнього, наукового, просвітницького характеру, електронна доставка документів, віртуальна довідка, електронне інформування про нові надходження літератури, підписка на новини сайту бібліотеки, електронне інформування (вибіркове розповсюдження інформації) тощо.

Бібліотека забезпечувала доступ через сайт до світових баз даних (Scopus, Web of Sciences, eLibraryUSA, JournalTOCs, DPAnews та інших) та активно створювала власний цифровий контент:

- бібліографічні бази даних (Електронний каталог, Електронна картотека статей, «Праці викладачів МДУ», «МДУ у засобах масової інформації» тощо);

- повнотекстові бази даних (Електронна бібліотека, Електронний інституційний репозитарій);
- віртуальні виставки;
- контент для на сайту, блогів, сторінок НБ МДУ у соціальних мережах та додатках.

Бібліотека приймала участь у вебінарах, телеконференціях, проводила масові онлайн-заходи, співпрацювала через сервіси Google, використовувала засоби онлайн-комунікації (e-mail, чати, групи в соціальних мережах, месенджери тощо).

Тобто на час спалаху пандемії коронавірусу співробітники НБ МДУ мали сформовані навички інтернет-комунікації та досвід роботи з інформаційними технологіями. Але частина колективу працювала з паперовими технологіями або обслуговувала користувачів очно. Необхідність повного переходу бібліотеки на дистанційний (гнучкий) режим роботи поставило перед керівництвом ряд проблемних питань з організації праці.

Для забезпечення якісної дистанційної роботи необхідне домашнє робоче місце: комп'ютерна та офісна техніка, бібліотечні програми, адміністративний доступ до електронних ресурсів та сервісів, потужний інтернет та Wi-Fi. Аналіз матеріально-технічних засобів співробітників виявив, що половина колективу не має комп'ютерної техніки відповідного рівня, дехто не має навіть підключення до інтернету або має замалу для професійної діяльності пропускну здатність інтернет-з'єднання. Тому для забезпечення безперебійної та якісної роботи співробітникам була надана у тимчасове користування комп'ютерна техніка. Допомога технічних спеціалістів була мінімальною, більшість співробітників самостійно налагодили процес та забезпечили інтернет-з'єднання.

Значно змінився процес комунікації, що потребувало від колективу переорієнтації у каналах комунікації та формування користувацьких навичок. Для спілкування з користувачами та командою використовувалися різні канали. Надання консультацій, довідок, визначення УДК для наукових робіт повністю перейшло у електронний формат: використовувалася як електронна пошта, так і онлайн довідка JivoSite. Для організації віддаленої клубної роботи в інформаційно-ресурсному центрі «Вікно в Америку» Посольством США в Україні було передплачено річну підписку на ZOOM. Для оперативного зв'язку с бібліотекою користувачі найчастіше послуговувалися сторінками бібліотеки у Facebook та Instagram.

Для корпоративної співпраці були вживані наступні технології:

- 1) Для швидких групових повідомлень використовувалися: для всієї бібліотеки - закрита група у Facebook; для структурних підрозділів та робочих груп - чати в Messenger, Viber тощо;
- 2) Для нарад з керівництвом університету застосовувалася програма MS TEAMS;
- 3) Робота в групах та участь в телеконференціях забезпечувалася безоплатною версією ZOOM;

4) Для сумісної роботи над документами співробітники НБ МДУ користувалися Google-сервісами;

5) Великі за обсягом документи надсилалися через домену пошти університету.

Різні канали комунікації використовувалися з урахуванням потрібної оперативності: поточні питання вирішувалися у електронній пошті, термінові – у чаті, кризові – у телефонному режимі.

Для тих співробітників, чия щоденна робота не була пов'язана з інформаційними технологіями, було запропоновано створення цифрових ресурсів локально з подальшим їх включенням у систему електронних ресурсів бібліотеки, написання статей та тез на конференції, участь у видавничій діяльності бібліотеки, робота над проєктами, створення віртуальних виставок, підвищення кваліфікації онлайн тощо. Бібліотекари стали учасниками 12 вебінарів за професійним напрямком та 5 телеконференцій (організатори Американські Ради з міжнародної освіти за сприяння Міністерства освіти і науки України та підтримки Посольства США в Україні, Clarivate Analytics, Elsevier Ukraine, УБА, центр наукових послуг компанії Plagiat.PL., Посольство США в Україні тощо), в рамках міжнародного співробітництва Білоруського державного університету культури і мистецтв та Маріупольського державного університету прийняли участь у 3 онлайн-лекціях. Було написано 14 статей та тез для участі у конференціях. Крім того, було створено 7 віртуальних виставок та проведено понад 30 масових онлайн-заходів.

Таким чином, всі ці заходи дали можливість не тільки організувати якісну віддалену роботу з онлайн-ресурсами та онлайн-послугами на період пандемії, забезпечити доступ користувачів до системи електронних ресурсів бібліотеки, цифрового контенту та онлайн-послуг бібліотеки у повному обсязі, але і значно підвищити кваліфікацію співробітників.

Треба підкреслити, що незважаючи на організацію управлінської роботи онлайн у бібліотеці, постійний контроль та взаємодію, за час карантину значно виросла значимість самостійної роботи співробітників бібліотеки. Перш за все це пов'язано з гнучкістю графіка роботи, у якій є як переваги, так і недоліки. Орієнтація на результат (продукт, контент, послугу), а не час виконання, потребує навичок самоорганізації, щоб, з одного боку, не опинитися у стані вигорання, з іншого, – не відволікатися постійно на побутові проблеми.

Найчастіше озвучені співробітниками проблеми організації роботи вдома - це низька ергономіка робочого місця (невідповідні умови праці); відсутність концентрації (велика сім'я потребує уваги, часу, залучення); гіподинамія (страдають не тільки м'язи, але і мислення, наприклад, часто під час дороги на роботу спадають на думку якісь ідеї); відсутність зовнішніх вражень, зовнішніх подразників (особливо для творчої роботи); психологічний тиск (відчуття ніби під домашнім арештом); самотність (психологічні проблеми ізоляції співробітників-одинаків). В умовах жорсткого карантину прийшло розуміння цінності роботи в команді - це людське спілкування, його якість, це прояви емпатії, яка на відстані не розвивається, ефективність очного брейнстормінгу тощо. Цінність людського спілкування зросла, як і підвищилась цінність

технологій та їхньої ефективності. Цей карантин показав, наскільки технології важливі та підштовхнув уперед діджитал-трансформацію всього суспільства.

Таким чином, на шляху просування до європейського простору українська бібліотечна спільнота активно впроваджує інформаційні технології. Необхідність організації віддаленої роботи в умовах пандемії стала поштовхом для збільшення рівня інтелектуалізації технологічних процесів бібліотеки та підготовки до проведення якісних змін. Передумовою досягнення цілей розвитку є якісне управління. Під час дистанційної роботи НБ МДУ зміни торкнулись процесу, видів та графіку робіт бібліотекарів. Дистанційна робота, на наш погляд, найкраще підходить для виконання індивідуальних завдань, збільшує гнучкість робочого процесу, але потребує, крім наявності техніки та володіння технологіями, ще й навичок самоорганізації, встановлення балансу між особистим та професійним життям. Є одним з найважливіших запобіжних заходів проти розповсюдження коронавірусу, але, з іншого боку, підживлює психологічні проблеми ізоляції. Віддалена робота вирішує транспортні проблеми співробітників, дає можливість роботодавцям знайти професіоналів навіть поза межами міста, а співробітникам шукати найбільш привабливе місце роботи.

Опанування фундаментальними та спеціальними знаннями, володіння методологією наукових досліджень, інформаційними технологіями, адаптування до вимог сучасності, вдосконалення кваліфікації та якісна організація віддаленої роботи є запорукою досягнення Цілі сталого розвитку в галузі освіти, а саме забезпечення доступності для одержання освіти громадян, збереження інтелектуального потенціалу країни навіть в складних умовах пандемії.

Література

1. "Jack Nilles". (2018). JALA International. Retrieved 25 March 2020 from <https://www.jala.com/jnmbio.php>

2. Бурик З.М., Огірко О.І. Інформаційні технології забезпечення сталого розвитку в контексті формування нової науково-технічної парадигми / З.М. Бурик, О.І. Огірко // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». - No 1 (23), 2 т. - 2017. - С. 24-28.

3. Глобальні цілі сталого розвитку: як бібліотеки можуть сприяти розвитку суспільства? : метод. поради / Терноп. обл. універс. наук. б-ка, наук.-метод. від. ; підгот. І. М. Врублевська ; ред. Г. Й. Жовтко. – Тернопіль : [б. в.], 2019. – 43 с.

4. Колесникова Т. О. Організація віддаленої роботи колективів бібліотек університетів України за часів драматичних невідомостей : [препринт]. eaDNURT. 15.05.2020. URL:

<http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/handle/123456789/11914>.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*ДО 30-Ї РІЧНИЦІ
МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ ПОСТГЛОБАЛІЗМУ

Збірник матеріалів
І Міжнародної науково-практичної конференції

27 листопада 2020 року

Частина I

За загальною редакцією
доктора культурології, професора,
завідувача кафедри культурології та інформаційної діяльності
Ю. С. Сабадаш

Маріуполь
2020

Редакційна колегія:

Ю. С. Сабадаш, доктор культурології, професор (голова),
С. В. Янковський, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри культурології та інформаційної діяльності
(протокол № 7 від 15.12.2020)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою
історичного факультету Маріупольського державного університету
(протокол № 5 від 16.12.2020)

Ф 42 Феномен культури постглобалізму : зб. мат. I Міжнар. наук.-практ. конф.,
м. Маріуполь, 27 листопада 2020 р. : у 2 ч. / Маріуп. держ. ун-т ;
гол. ред. Ю. С. Сабадаш ; упоряд. С. Янковський ; техн. ред. О.В. Дейниченко.
– Маріуполь : МДУ, 2020. – Ч. I. – 312 с.

Збірник містить матеріали I міжнародної науково-практичної конференції
«Феномен культури постглобалізму», яка відбулася 27 листопада 2020 року в
Маріупольському державному університеті з ініціативи кафедри культурології
та інформаційної діяльності. В конференції взяли участь науковці з України,
Білорусі, Греції, Італії, Об'єднаного Королівства, Китаю, Франції.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а
також усім, хто цікавиться сучасними проблемами розвитку бібліотек і
бібліотечної справи в країні.

Відповідальність за зміст, достовірність, оригінальність поданих матеріалів
несуть автори, опублікованих у збірнику доповідей

© Автори тез, 2020

© МДУ, 2020